

د ستراتېژیکو او سیمه ییزو څېړنو مرکز

تحليل هفته

شماره: ۳۱۵ (از ۲ الی ۹ سنبله ۱۳۹۸ هـ ش)

این نشریه مجموعه تحلیل رویدادهای مهم سیاسی، امنیتی، اقتصادی و اجتماعی هفته‌واری است که به زبان‌های پشتو، دری، انگلیسی و عربی، توسط مرکز مطالعات استراتژیک و منطقوی تهیه و نشر می‌گردد، تا نهادهای سیاست‌گذار و مراجع پالیسی‌ساز از آن استفاده نمایند.

آنچه در این شماره می‌خوانید:

د کانونو په سکتور کې شته ستونزې او حل لارې

- 1..... مقدمه
- 2..... د افغانستان کانونه او ځمکې لاندې زیرمې.....
- 2..... د کانونو د استخراج ستونزې.....
- 3..... اصلاحات او عملي شوې سپارښتنې.....
- 4..... په کانونو کې فساد ولې زیات دی؟.....
- 5..... د فساد د مخنیوي لارې چارې.....

جنگ های جاری و صلح گمشده جهان معاصر

- 6..... مقدمه.....
- 7..... صلح؛ گمشده جهان معاصر.....
- 8..... جنگ های جاری در جهان معاصر.....
- 9..... تلفات و خسارات جنگ ها بعد از یازدهم سپتامبر.....
- 10..... دنیا محتاج صلح است.....

د کانونو په سکتور کې شته ستونزې او حل لارې

مقدمه

کانونه د طبعي سرچينو هغه برخه ده چې ځمکې لاندې پټه او ډير اقتصادي ارزښت لري. افغانستان 24 ډوله بېلابېل کانونه لري او د ناسپړل شويو طبعي زېرمو له کبله د نړۍ له بډايو هېوادونو څخه گڼل کېږي، د افغانستان د طبعي منابعو بډايه زېرمې د هېواد راتلونکي اقتصاد لپاره د هيلو يوه څرگنده نښه ده. پر کانونو ولاړ اقتصاد په افغانستان کې د بومي اقتصاد رغولو لپاره يوه محدوده ټاکنه شمېرل کېږي. پر همدې بنسټ، سياسي بې ثباتي، ناامني، د يوه واضح قانوني چوکاټ نشتوالی، اداره او د پاليسيو مدیریت، د اساسي زېربناوو نشتوالی او له گاونډيو هېوادونو سره د لېږد رالېږد هوکړه لیکونو، په هېواد کې د کانونو سکتور د پرمختگ مخه نيولې ده. خو د افغانانو د کانونو سکتور طبعي زېرمې اوس هم په هېواد پورې د تړلي اقتصاد لپاره د يوه بديل او امتياز په توگه شمېرل کېږي.

د ۲۰۱۸ م کال په اکتوبر مياشت کې د اداري فساد پر وړاندې د مبارزې د څارنې او گډې خپلواکې کمېټې د کانونو په برخه کې د پراخ فساد د شتون په اړه د ارزونې راپور خپور کړ. نو له همدې امله مو د دې اوونۍ په تحليل کې: کانونو ته څغلنده کتنه، د مېک سپارښتنې، د سپارښتنو ارزونه، په دې سکتور کې ولي فساد زياد دی او د حل لارې يې څه دي شننه شوې.

د افغانستان کانونه او ځمکې لاندې زیرمې

د افغانستان طبيعي منابعو ارزښت څه باندې درې تېرېليون امريکايي ډالره اټکل شوی دی خو په شلمه او يوويشتمه پېړۍ کې منابعو ته په بريالي ډول پراختيا نه ده ورکړل شوې. دا چې د افغانستان طبيعي منابع له اټکلي حالته بهر او پر تثبيت شوو زېرمو ډلبندي شوي، په دې برخه کې ځيني څېړنې شوي دي. دغه څېړنې ښيي چې افغانستان د فلزاتو، صنعتي منرالونو او ودانيزو توکو پراخې سرچينې لري، د اوسپنې، مسو، المونيم، قلعي، سرب او جستو، سرو زرو، سپينو زرو، موليبدنوم، سلفر، شوکاني، گچ ډبرو، کرومايت او داسې نور کانونه په کې شامل دي.

د اټکل شوو شمېرو له مخې، د افغانستان د نورو زياتو منرالونو په منځ کې د اټکل په ډول ۲.۲ ميليارده کاني ډبرې، ۳.۱ ميليارده مټريک ټنه مرمر ډبرې، دېرش ميلیونه مټريک ټنه مس، ۱.۴ مټريک ټنه خاورين نادر منرالونه او ۲۷۰۰ کيلوگرامه سره زر شامل دي. چې د منرالونو په لومړنيو څېړنو کې ۲۴ د پام وړ سيمې تثبيت شوې دي. د کانونو او پټروليم وزارت يادونه کړې ده چې يادې سيمې په ډېره کچه توکي لري چې د پانگونې پر وړاندې احتمالي خطرونه يې را کم کړي او داسې سيمې دي چې بايد په لومړي گام کې داوطلبۍ ته وړاندې شي.

د کانونو د استخراج ستونزې

د اداري فساد پر وړاندې د مبارزې د څارنې او ارزونې گډې خپلواکې کمېټې په راپور کې د کانونو او د کانونو-پټروليم وزارت په برخه کې د فساد د شتون يادونه کړې، چې زيانمنې برخې عبارت دي له: د کاني زېرمو ناقانونه کېندنو او له اجازې پرته د بېلابېلو حکومتي ادارو له خوا د عوايدو راټولول، دغه راز د کانونو او پټروليم وزارت د گمارنې په پروسه کې سياسي يا نورې غير مناسبې مداخلې چې خپلوی پالنې او واسطه بازی ته لاره هواروي چې د گمارنې په تړاو پرېکړې اغېزمنوي، د وزارت د کمزوري مديريت او ظرفيت په برخه کې ستونزې، د قرار دادونو د ورکړې پر ناڅرگندې، اوږدې او کمزورې پروسې او د استخراج د معلوماتو د راټولولو په برخه کې شته ستونزې، حکومتي پروسو کې د څارنې نشتوالی، د باکيفيته داخلي تفتيش نشتوالی، د قرار داد په مذاکراتو کې د نه شفافيت او جوړجاړي، د استخراجي صنعت د اغېزناک نظارت لپاره خلکو ته د محدوديت فرصت او د غير مناسب تفتيش مخنيوی او مجازاتو په برخو کې شته ستونزې هغه څه دي چې د اداري فساد پر وړاندې د مبارزې د څارنې او ارزونې گډې خپلواکې کمېټې په ياد وزارت او د کانونو په برخه کې يادې کړې دي چې د دې ستونزو د حل په موخه يادې ادارې ۱۶ سپارښتنې په دې برخه کې صادرې کړې. دغو عمومي سپارښتنو ته د مېک له لوري د ځيرکانه ازمايښت (smart - testing) پر بنسټ په ۱۹۱ تفصيلي سپارښتنو کې پراختيا ورکړل شوه، دوی ته ۲۴ مياشتو پورې وخت ورکړل شو چې په دې برخه کې کوټلي گامونه واخلي.

اصلاحات او عملي شوې سپارښتنې

د کانونو او پټروليم وزارت له لورې د ۱۹۱ سپارښتنو، له جملې څخه په تېرو ۴ مياشتو کې يوازې ۲۷ سپارښتنو باندې کار شوی چې له دې جملې څخه يې ځينې عملي شوې او ځينې يې د عملي کېدو په حال کې دي هغه برخې چې هغه عملي شوې دي عبارت دي له: د کانونو په برخه کې د نوي قانون توشېح، د کانونو د کيندنو په اړه د طرحې جوړول، د اړوندو ادارو سره د عوايدو د راټولولو په برخه کې د همکارۍ د زياتوالي په موخه د لنډ مهاله او اوږد مهاله پلانونو جوړول، د کانونو د قرار دادونو په برخه کې د شفاف والي زياتوالی او په وزارت کې د گمارنې په برخه کې پاکوالی، د مېک ادارې خوښي ښودلې چې ياد وزارت په تېرو څلورو مياشتو کې د ورکړل شويو سپارښتنو له جملې څخه ۱۴ سلنه يې عملي کړي دي چې په عملي شويو برخو کې د کانونو د نوي قانون جوړول هغه څه دي چې د دې قانون په اساس په اسانۍ سره کېدلای شي چې پاتې ۱۶۴ سپارښتنې هم په خپل وخت عملي شي.

موريثو مديناسلي، د فساد پر وړاندې د مبارزې او ارزونې خپلواکې گډې کمېټې نړېوال مشاور دی وايي چې: د کانونو په برخه کې جوړ شوی قانون د سيمې په سطحه د خاص اهميت درلودونکی قانون دی چې د دې قانون په اساس به د کانونو قرار دادونو د ورکړې او تطبيق په برخه کې پوره شفافوالی رامنځته کړي او هر څوک به وکولای شي چې د قرار دادونو د لاسته راوړلو لپاره په پروسه کې برخه واخلي او د ياد قانون په اساس حکومت، نړيواله ټولنه او مدني ټولنې کولای شي چې د قرار دادونو د ورکړې او د کانونو د ايستلو نه څارنه وکړي چې دا ډول قانون د آسيا په سطحه بې ساری دی.

په کانونو کې فساد ولې زيات دی؟

مافيا او زورواکي: د افغانستان د روڼتيا څار ادارې د اجرائيوي مشر د معلوماتو له مخې، د ملي شورا تقريباً ۵۰ غړو په حدودو کې له کانونو څخه په ناوړه استفادې تورن دي؛ همدا راز دا مهال غيرقانوني کيندنې د غير مسؤلو وسله والو له خوا هم په لويه پيمانه تر سره کېږي.

کمه څارنه: د افغانستان د روڼتيا څار ادارې (د هيلو لوټماران) راپور له مخې، چې د افغانستان د کانونو په اړه دی، د کانونو او پټروليم وزارت يوازې تش په نوم قرارداد کوي او بيا وروسته هېڅ نظارت نه پرې کوي، چې له کبله يې افغانستان ته هر کال په ميلياردونو افغانۍ تاوان اوږي چې د نوي قانون د توشېح سره به ياده ستونزه ډېره کمه شي.

ناسم مديريت: د سيگار د راپورونو له مخې، د کانونو وزارت کې چې امريکا ۱۱ پروژې پلې کړې، ډېری يې خپلې موخې نه دي ترلاسه کړې، چې پورته يې يادونه وشوه. که چېرې د کانونو وزارت په سمه توگه د دغو پروژو مديريت کړی وای، نو فساد به خپله کم شوی وای. همدا راز د کانونو په برخه کې افغان دولت هم سم مديريت نه دی کړی، همدا لامل دی، چې په هېواد کې اوس مهال تقريباً ۱۴۰۰ کانونه په غيرقانوني ډول کيندل کېږي، چې په دغو کې ۷۱۰ يوازې د کابل ولايت په شاوخوا سيمو کې دي.

د فساد د مخنيوي لارې چارې

په کانونو او پټروليم وزارت کې د شته فساد کچه د لاندې گامونو په اوچتولو سره راکوزبدلی شي:

- د کانونو او پټروليم وزارت بايد د کانونو نوی قانون پلی کړي او د قرار دادونو د ورکړې په برخه کې د شته فساد مخه ونيسي.
- د هغو کانونو په اړه چې حکومت پخوا پرېکړه کړې وه، چې جواز به يې ولايتي ادارې ورکوي، بايد بېرته مرکزي شي، خو د ځايي زورواکو او مافيایي کړيو اغېز پرې کم شي.
- د کانونو قرار دادونو د ورکړې سيستم بايد رقابتي او پرائيستي وي، ترڅو هر څوک پوه شي، چې دوی په کومو معيارونو قرارداد تر لاسه کولی شي او د کومو عواملو له کبله قرارداد له لاسه ورکوي؛
- ټول هغه قراردادونه چې د کانونو وزارت يې تر سره کوي، بايد د عامه پوهاوي په موخه د رسنيو له لارې خپاره کړای شي، که څه هم د کانونو او پټروليم وزارت تر اوسه ۴۰۰ قراردادونه پرليکه کړي؛ خو بيا هم ډېر شمېر قراردادونه پکې نشته. د يو شمېر قراردادونو مهمې برخې حذف شوې او هغه قراردادونه چې د امريکا دفاع وزارت TFBSO پکې ښکېله ده، تر اوسه نه دي پرليکه شوي.
- آخری خبره دا چې تېرې ۱۸ کلنې جگړې د هېواد په بېلا بېلو برخو وېجاړوونکي اغېزې درلودې چې د کانونو په برخه يې هم خپلې اغېزې درلودې نو له همدې امله تر هغه وخته پورې چې په افغانستان کې تل پاتې سوله رانشي، مور به د همداسې ستونزو سره لاس او گربوان وؤ.

جنگ های جاری و صلح گمشده جهان معاصر

مقدمه

بیست و یکم "سپتامبر" مطابق 30 سنبله، مصادف است با روز جهانی صلح. صلح یکی از قدیمی ترین نیازها و آرمان های جامعه بشری است که با مفهوم امنیت گره خورده است. هرگاه اگر امنیت را به مفهوم معاصر (به خصوص تعریف مکتب کپنهاگ) آن تعریف کنیم، عبارت از عدم وجود هر نوع تهدید می باشد که از تهدید نظامی الی تهدید سایبری؛ همه را دربر میگیرد. نظر به این تعریف صلح و امنیت به نسبت سایر مسائل، در قرن بیست و پس از آن در قرن بیست و یک، در معرض خطر و تهدید شدید قرار گرفته است. در تحلیل این هفته در رابطه به آسیب پذیری صلح، جنگ های جاری در جهان معاصر، تلفات و خسارات جنگها بعد از یازدهم سپتامبر و نیاز جهان به صلح میپردازیم.

صلح؛ گمشده جهان معاصر

در یک تعریف عام، صلح حالت آرامش و امنیت عمومی در داخل یک کشور و روابط عادی با کشورهای دیگر را گویند. اما در دنیای امروزی چنین نیست این مفاهیم فقط در چارچوب تعاریف باقی میمانند و بس. چون دولت ها و رهبران شان به سبب عدم اطمینان و سوء ظن بر همدیگر سبب شده تا به تحکیم قدرت نظامی خود بپردازند که ادامه این چنین فعالیتهایی منجر به جنگ و تهدید علیه صلح میشود. البته دنیا را تنها جنگ تهدید نمیکند بلکه سایر مواردی

چون گرم شدن زمین و ذوب شدن یخ های قطب شمال، آتش سوزی در جنگل های آمازون (که بخاطر اهمیت آن در محیط زیست؛ به شش های زمین معروف است)، مداخله نظامی در کشورها به منظور "دخالت های بشردوستانه"، توزیع ناعادلانه امکانات میان ساکنین روی زمین، سیل مهاجرین کشورهای در حال توسعه به کشورهای توسعه یافته، تهاجم به بهانه نقض حقوق بشر یا دفاع از حقوق بشر، برتری طلبی یک کشور بر سایر کشورها، اقدامات تروریستی، گرسنگی، فقر، بیکاری، پس صلح و امنیت بین المللی دو حلقهء گمشده جهان معاصر هستند.

برای رفع این تهدیدات، تلاش جامعه بشری نمایانگر گوشه ای از فعالیت های آنها برای رسیدن به صلح و امنیت بوده است که نمونه های آن ایجاد جامعه ملل و سازمان ملل متحد بود که حفظ صلح و امنیت بین المللی را در صدر اهداف خود قرار دادند. چنانکه برای تشکیل سازمان ملل "حفظ صلح و امنیت بین المللی" را در بند اول ماده نخست منشور این سازمان ذکر نمودند. سازمان ملل نیز برای اینکه بی طرفی خود را حفظ نماید قطعنامه های در رابطه به حفظ صلح و منع توسل به زور را تصویب نمود. اما چون فضای جنگ سرد بر دنیا حاکم بود، بسیاری از قطعنامه ها و اعلامیه ها جدی گرفته نشدند. با ختم جنگ سرد و شروع نظم نوین جهانی با هدف سرکوب تروریسم پس از یازدهم سپتامبر، صلح و امنیت بین المللی قربانی سیاست های کشورهای جهان قرار گرفت چنانکه امروزه هر جماعت و هر کشوری نظر به باورها، منافع و اهداف خود، این واژه ها را تعریف نموده و مطابق آن عمل میکنند.

جنگ های جاری در جهان معاصر

جنگ اصطلاحی است که به انواع اعمال قهریه و جبریه ای اطلاق می گردد که دولتی نسبت به دولت دیگر اعمال می دارد تا آن را به تمکین اراده خود مجبور سازد. به اعتقاد کلاوزویتز، تئوریسین مشهور "جنگ ادامه سیاست است با وسایل دیگر". در جوامع امروزی جنگ معلول عوامل نظری و عملی پیچیده تری است. چگونگی جنگ بستگی زیادی به سطح صنعت دارد. در عصر حاضر، جنگ خطر عظیمی برای بشریت و تمدن کره زمین به وجود آورده است. زیرا از طرفی سلاح ها قدرت تخریبی وحشت آوری یافته اند و امکان دارد که جنگ های محدود به درگیری دولت های متعددی منجر شود. بعد از یازدهم سپتامبر در نقاط مختلف کره زمین درگیری های مسلحانه میان گروه ها و دولت ها در گرفته است که هر روز به شدت آن افزوده شده و بیشتر کشورها طعمه آن میشوند. براساس بررسی های انستیتوت برای اقتصاد و صلح در سال 2019 خاورمیانه و شمال آفریقا (عراق، سوریه، یمن، لیبیا، مصر، سودان، سودان جنوبی، فلسطین، ایران، ترکیه، سومالیا، نایجیریا) مناطقی اند که ناامنی در آنها نسبت به سایر مناطق، بیداد میکند و از کم ترین درجه فضای صلح آمیز برخوردار اند. جنگ در خاورمیانه و شمال آفریقا، پدیده جدیدی نیست بلکه از زمانی که در آنجا نفت کشف گردیده، پای جنگ نیز به آنجا کشانیده شده. از سویی دیگر، وجود حکومت های دیکتاتور و دست

نشانه غرب سبب شده تا مردم بر علیه حکومت های خود شورش نمایند و در صدد براندازی این حکومت ها شدند که در سال ۲۰۱۱ ناآرامی ها و شورش ها شدت یافت. این ناآرامی ها که عنوان "بهار عرب" یافت، در اصل عبارت از شورش های مردمی بر علیه فساد و استبداد حکومت های شان بود.

از سویی دیگر بی ثباتی های که در کشورهای مختلف جهان به میان آمده، از جمله شورش جنگ داخلی افغانستان، بحران در ونزوئلا، اوکراین، پاکستان، میانمار، کانگو ... و غیره اکثراً، دست های پنهان قدرت های بزرگ در آن نهفته است. در حقیقت ایجاد اتحاد میان هم پیمانان و کسب متحدین جدید از طرق مختلف اجباری یا ارادی و یا تغییر در سیاست خارجی شان برای موفقیت در رقابت های که میان همدیگر دارند، دست به ناآرامی در این کشورها میزنند. در حالیکه کشورهای بزرگ در ظاهر، مدافعین صلح و امنیت بین المللی و تدوین کننده حقوق بشر استند ولی تا جایی پابند این مفاهیم هستند که سد راه منافع آنها واقع نگردیده و اعمال تجاوز کارانه شانرا توجیه نماید. سوالی مطرح میشود که از جنگ های جاری کی ها سود میبرند، در حالیکه انسانیت در مجموع از جنگ بیزار است؟ اگر جنگی وجود نداشته باشد کشورها مجبور به خریداری سلاح از قدرت های بزرگ نمیشوند. شرکت های امنیتی و کارخانه های تولید تسلیحات و مواد کیمیایی برای فروش تولیدات خود باید بهانه ای را به بار بیاورند تا تولیدات شان بفروش برسد برای همین جنگ ها را در سراسر دنیا برنامه ریزی مینمایند که از این طریق هم به دولت مالیات بیشتر داده و بودجه دولتها افزایش پیدا میکند و هم خود ملیارد ها دالر کسب می کنند. این چنین شرکت ها در بیشتر کشورهای جهان وجود دارد و فقط ۶ شرکت تولید تسلیحات که بیشترین سلاح ها را بفروش میرسانند، آمریکایی است که بیشترین سود را از جنگ ها در جهان اینها بدست میاورند.

تلفات و خسارات جنگ ها بعد از یازدهم سپتامبر

بر اساس ارزیابی انستیتوت برای اقتصاد و صلح در سال ۲۰۱۹ م که در میان ۱۶۳ کشور دنیا، ۷۶ کشور ناآرام بودند و افغانستان جایگاه نخست کشورهای ناآرام را به خود اختصاص داد و به تعقیب آن سوریه، سودان جنوبی، یمن و عراق قرار دارند. تنها در سال ۲۰۱۴ م، بیش از ۳۲۰۰۰۰ تن کشته شدند. که ۲۸۷ درصد افزایش را از سال ۲۰۰۶ م نشان میدهد. که بیشترین تعداد کشته شده ها در جنگ داخلی سوریه می باشد که آمار آن در سال ۲۰۱۴ به ۱۸۰۰۰۰ تن رسیده است. بخاطر اینکه بدانیم نبود صلح، چه بلایی را برای بشریت به ارمغان آورده، چند تا از جنگ های جاری جهان را طور نمونه ذکر می نمایم:

۱. افغانستان

هرچند، سابقه جنگ جاری در افغانستان به بیش از ۴۰ سال می‌رسد، اما جنگ جاری که از سال ۲۰۰۱ م میان حکومت و طالبان دوام دارد، خسارات سنگینی را به مردم افغانستان بار آورده است. در این جنگ قربانی از هر دو طرف گرفته شده ولی مردم ملکی بیشتر قربانی آن شده اند. طبق ارزیابی انستیتوت واتسون، از سال ۲۰۰۱ الی ۲۰۱۵ م، به تعداد ۱۱۱۰۰۰ تن در جنگ افغانستان کشته شده اند. و مطابق گفته های آقای اشرف غنی ۲۸۵۹۲ سرباز نظامی و پولیس بین سالهای ۲۰۱۵ الی ۲۰۱۸ م کشته شدند. هزینه اقتصادی جنگ نزد دولت افغانستان محاسبه نگردیده، پس مجبوریم از تحقیقاتی که دانشمندان^۱ پوهنتون آکسفورد انجام داده اند، ذکر نماییم. ارزیابی مجموعی هزینه اقتصادی جنگ افغانستان معادل است به ۲۰,۸۱۵ میلیارد دلار در سال، حال آنکه بودجه توسعه یی کشور به ۱,۶ میلیارد دلار می‌رسد. طالبان در جنگ خود از تاکتیکهای متفاوتی استفاده میکنند که شامل ماین های جاده ای، موتر بمب، راکت ها، تجهیزات شب بین و لیزر که برای طالبان ایران و روسیه تجهیزات نظامی را مهیا میکنند و بعضا نیز سلاح های نیروهای افغان را زمن درگیرها به دست می آورند که بیشتر آن سلاح ها امریکایی میباشد و بعداً از همین سلاح ها در میدان نبرد بر علیه خود نظامیان افغان استفاده میشود. نیروهای افغان نیز از سلاح پیشرفته که یک عده معدود آنها با آن مجهز هستند و در عملیات های ویژه از آن استعمال مینمایند. ولی برای سرکوب طالبان در مناطق تحت نظارت شان، از بمباردهای هوایی و چرخ بال های نظامی استفاده مینمایند که به اثر بی دقتی و عدم هماهنگی بعضاً مردم ملکی نیز مورد هدف قرار میگیرند.

۲. **یمن:** جنگ یمن از سال ۲۰۱۵ م الی اکنون جریان دارد از جنگ یمن روایت های متفاوتی وجود دارد؛ روایت اول: جنگ دولت با حوثی هاست؛ روایت دوم: جنگ شمال و جنوب است؛ روایت سوم: جنگ قدرت های خارجی؛ و روایت چهارم: جنگ گرسنگان است؛ از سال ۲۰۱۵ م تا اکنون یک گذارش سری ازسویی استخبارات نظامی فرانسه فاش گردید که عربستان سعودی و امارات متحده عربی از سلاح های آمریکایی و فرانسوی در جنگ یمن استفاده مینمایند. که شامل تانک ها، اسلحه لیزری، سیستم های موشکی که سعودی و امارات منحصرأ به منظور دفاع خود آنرا از فرانسه و امریکا خریداری نمودند و با استفاده از آن مردم ملکی را مورد هدف قرار میدهند. برعلاوه خریداری اسلحه از امریکا، فرانسه و انگلستان سیستم های ردیابی را از سویدن، راکت های دریایی را از کوریای جنوبی، کشتی های جنگی ایتالیایی، پرتابگر راکت به هوا از برازیل خریداری نموده اند. البته نقش حوثی ها نیز درین کشتار مشهود بوده تحت عناوین گوناگون و با شیوه های مختلف، هزاران تن از مردم یمن را به قتل رسانیده اند. تا حال بیش از ۷۰۰۰۰ هزار تن در جنگ یمن کشته شده و هزینه جنگ در یمن به ۱۴ میلیارد دلار رسیده است.

۳. **سوریه:** جنگ داخلی سوریه از سال ۲۰۱۱ م الی اکنون جریان دارد این جنگ میان مخالفان و موافقان حکومت بشار اسد درگرفت ولی بعداً مداخلات کشورهای بیرونی، آنرا پیچیده تر ساخته ابعاد دیگری نیز برآن افزوده شد. در این جنگ حداقل ۴۷۰۰۰۰ کشته شدند گروه ناظر بر حقوق بشر سوریه از ۱۰۰ هزار نفر کشته دیگر که شواهد آن در دست نیست خبر میدهد و ۴۰۰ هزار نفر دیگر کشته و یا مفقود الاثر هستند. ۵.۶ میلیون آواره در بیرون از مرزها سوریه و ۶ میلیون تن بیجا شدگان داخلی هستند. در این جنگ دولت بشار اسد علاوه بر ملیشه های مذهبی، از سلاح های کشنده که از روسیه، ایران و کشورهای دیگر برایش میرسید، استفاده نمود. طبق بعضی آمار، ۶۸۵ میلیارد دالر هزینه جنگ سوریه شده است.

۴. **عراق:** که در مجموع از سال ۲۰۰۳ الی ۲۰۱۸ م جنگ جریان داشت، از سال ۲۰۰۳ الی ۲۰۱۱ م که با حمله یک ائتلاف بین المللی به رهبری ایالات متحده و بریتانیا به عراق آغاز شد. و با خروج نیروها از عراق جنگ داخلی و به تعقیب آن ظهور داعش در عراق سبب تداوم جنگ شد. در این جنگ ۱۸۲۰۰۰ تن در جنگ مستقیم کشته شده اند ولی مجموع تعداد کشته شده ها بشکل مستقیم و غیر مستقیم به صدها هزار میرسد و اما تعداد زخمیان جنگ نامعلوم است که بیشتر از تعداد کشته شده های آن میباشد. بیشتر قربانیان جنگ به اثر پرتاب بمب های هوایی، گلوله های هاوان، تیر اندازی ها، حملات انتحاری و بمب های جاسازی شده کشته شده اند. برای بازسازی دوباره عراق ۱۰۰ میلیارد دالر نیاز است. چنانچه دیده می شود، مأسفانه بیشترین جنگهای بعد از یازدهم سبتمبر در جغرافیای عالم اسلامی واقع شده و قربانیان آن مردم مسلمان و کشورهای اسلامی می باشد.

دنیای محتاج صلح است

در دنیای امروزی، بخصوص عالم اسلامی، به صلح بیشتر از هر زمانی نیاز است. این جنگها بیشتر از طرف آنانی تغذیه شده که به دنیای مدرن شهرت دارند. اما متأسفانه انسان مدرن تنها در یک بخشی از این کره خاکی زیست میکند که تا حدی زیادی از صلح و آرامش برخوردار هستند حال آنکه بخشی دیگر کرهء زمین، در آتش جنگ میسوزد. با بررسی وضعیت کنونی جهان، صلح را بیشتر از هر زمانی دیگر نیاز داریم، و برای تغییر این وضعیت، بشر باید منافع و اهداف خود را با در نظر داشت همه نیازها و شرایط جهان سازگاری دهد و برای از میان برداشتن تضادها و کاهش شکاف میان همدیگر باید مبانی و ارزشهای انسانی، صلح و دوستی، تسامح و تساهل برای نسل های بعدی را ترویج دهد. جهان غرب باید بکوشد تا مجال زندگی صلح آمیز را نه تنها برای خود شان، بلکه برای همهء بشریت فراهم سازند.

ارتباط با ما:

ایمیل: csrskabul@gmail.com - info@csrskabul.com

وبسایت: www.csrskabul.com - www.csrskabul.af

شماره تماس دفتر: (+93) 202564049 - (+93) 784089590

لطفا نظریات و پیشنهادات خود را جهت بهبود مطالب این نشریه به ما ارسال دارید.